

Bir Okuma Etkinliđi: Clarissa Pinkola Estes ve Kurtlarla Koşan Kadınlar

Vahşi olun; nehri temizlemenin yolu budur. İlk başta nehir kirli akmaz; buna biz neden oluruz. Nehir kurumaz, onu biz tıkarız. Eğer onu özgürleştirmek istiyorsak, kendi düşünsel hayatlarımızın özgürce akmasına, daha işin başında hiçbir şeyi sansürlemeden her şeyin ortaya çıkmasına izin vermemiz gerekir. İşte yaratıcı hayat budur (Estes, 1996).

Şubat 2016'dan beri İstanbul'da Amerikalı şair ve psikanalist Dr. Clarissa Pinkola Estes'in Kurtlarla Koşan Kadınlar: Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler kitabından okumalar düzenliyorum. Yazarın yazmaya 1971 yılında başlayıp yirmi yılı aşan bir sürede bitirdiği bu kitap, onsekiz dile çevrilmiş. 2017 yılında itibarıyla Türkçe'de de 21 baskı yapmış bulunuyor. New York Times'ın en iyi satanlar listesinde 145 hafta boyunca yer alan Kurtlarla Koşan Kadınlar, kadınların içsel yaşamı konusunda bir klasik olarak değerlendiriliyor. Doğayla bağını koparmamış bir kadınlık tahayyülü barındıran kitap, kendi bedensel, döngüsel ve cinsel gerçekliği ile barışık, bu gerçekliğin içinden yaşama katılan, söz alan ve eyleme geçen bir kadına geri dönüşü öneriyor.

Clarissa Pinkola Estes, her kadının içinde doğru içgüdüler, tutkulu bir yaratıcılık ve zamansız bir bilgeliğin birleşiminden oluşan sınırsız bir güç olduğunu söylüyor. "Vahşi Kadın" olarak tanımlanan bu güç, ona göre, kadınların doğuştan gelen, en temel ve özgün doğasıdır. Keskin bir duyarlılık, oyuncu bir ruh, yoğun bir kendini adama kapasitesi gibi, kurtlar ve kadınlar arasındaki ortak bir takım karakteristiklerle özetlenebilecek bu doğa, Estes'e göre, rekabet, hiyerarşi ve eşitsizliğe dayalı sağlıklı ataerkil düzen içinde yüzyıllardır sürekli olarak avlanmakta, sindirilmekte ve değersiz görülmektedir. 19. yüzyılla birlikte insanlığın doğadan kopuşu ve duygulara yer vermeyen kapitalist endüstri çarkının içinde kayboluşu bu süreci hızlandırır. Kadınların bu çarka karşılık içlerindeki doğal sesi keşfetmeleri gerektiğini savunan Estes, bu uyanışa yardımcı olmak adına Afrika'dan Ortadođu'ya, Meksika'dan İskandinavya'ya farklı kültürlerden vahşi kadın arketipine dair 16 masal ve ruhbilimsel açıdan kaleme aldığı çözümlemeleri bir araya getiriyor.

Estes'in kitabında da yer alan öneri doğrultusunda, 2016 yılının Şubat ayında, Kurtlarla Koşan Kadınlar'dan yola çıkarak ben de canlı okuma etkinlikleri düzenlemeye başladım. Canlı okumanın birleştirici ve aynalayıcı gücünü içimizdeki vahşi kadınları uyandırmak üzere düzenlediğim bu okumalarda birçok kadın bir araya geldi. İlk andan itibaren yüzlerce kadının ilgi gösterdiği bu okumalarda katılımcı sayısı gitgide artan bir topluluk oluştu. İlgi ve çalışma alanlarının kitapla kesiştiğini düşündüğüm, yaratıcılıklarıyla göz önünde olan kadınları okuyucu olmaya davet ettim. Şu ana kadarki okuyucular arasında, sanatçılar CANAN, İz Öztat, Işıl Eğrikavuk; oyuncular Damla Sönmez ve Zinnure Türe; yönetmenler Çiğdem Sezgin ve Ayşe Toprak; gazeteci Ece Temelkuran; şef İnanç Baykar; müzisyen Selen Gülün; masal anlatıcılığını kendilerine meslek edinmiş Sıla Topçam, Şeyda Çevik ve Aslı Hazar ve *dışi bilgelik* koçları olan Bilge İnal ve Didem Çivici ile bir spiritüel lider olan Filiz

Telek yer aldı. Okumayı takip eden sohbetler boyunca özgür bir tartışma ortamı oluşuyor. Nereden geldiğini hiç bilmediğimiz, adını dahi bilmediğimiz onlarca kadın, iki saat boyunca aynı mekânı paylaşıyor, aynı havayı soluyor ve yüreklerinin derinlerinden kopanları paylaşıyor. Bu kitap etrafında birleşen *vahşi kadınlar* korkularını, şüphelerini, kavrayışlarını, fikir ve tespitlerini ortaya döküyor. Henüz tek tük de olsa bu toplantılara erkekler de gelmeye başladı.

Okunan öykülerden La Loba kadın ruhunun gücünün sınırsızlığını tanımlarken; La Mariposa: Kelebek Kadın bedeninin güzelliğinden bahsediyor. Baubo: Karın Tanrıçası kutsal bir cinselliğe giden yolu açıklarken, Fok Derisi, Ruh Derisi, aynı mevsimsel döngüler gibi, ruhun da döngüleri olduğunu söylüyor ve olguları kendi döngüsel zamanlarında ele aldığımızda nasıl da güçlendiğimizi bize gösteriyor. Ayrıca, gülmenin yaşamın devamı için ne denli önemli olduğunu da bu okumalar sırasında hatırlıyoruz:

Gülme, kadın cinselliğinin gizli tarafıdır; fiziksel, temeldir, tutkudur, hayat vericidir ve bu yüzden uyarıcıdır. Genital uyarılma gibi bir hedefi olmayan bir cinsellik türüdür. Sadece o an için, bir sevincin cinselliğidir; özgürce uçan, yaşayıp ölen ve kendi enerjisiyle yeniden yaşayan hakiki ve şehvi bir sevgidir. Kutsaldır; çünkü fazlasıyla iyileştiricidir. Şehvidir; çünkü bedeni ve onun duygularını uyandırır. Cinseldir; çünkü heyecan vericidir ve haz dalgalarına neden olur. Tek boyutlu değildir; çünkü gülme insanın kendisi kadar başkalarıyla da paylaştığı bir şeydir. Bir kadının en vahşi cinselliğidir (Estes, 1996).

Dr. Estes, Zürih'teki Uluslararası Analitik Psikoloji Kurumu tarafından Jungcu Psikanalist Elçisi seçilmiş ve Colorado'daki C.G. Jung Eğitim ve Araştırma Merkezi'nin başkanlığını yapmış Jungcu bir psikanalist. Yine Colorado'da, Arts and Humanities Council'in sanatçı üyeleri arasında yer almış bir şair. Meksikalı-İspanyol bir ailede doğmuş ve sonrasında Macar bir aile tarafından evlat edinilmiş olan Estes, Michigan eyaletinin sınırında ormanlar, meyve bahçeleri ve çiftliklerle çevrili, Büyük Göller'e yakın doğa içinde, kuşaklar boyu aktarılan masallar ve mitler dinleyerek büyümüş. Estes, bir bakıma tüm insanlığın ortak bir bilinçaltı rezervi paylaştığına inanan Jung'un mirasını, masallar ve mitlerin vahşi doğayla kesişiminde edindiği kavrayışları, şairane yaratıcılığıyla birleştirerek kendine has bir feminist düşünce ortaya koyuyor. Estes'in yaklaşımı, Jung'un cinsiyet kavrayışından izler de taşıyor. Çağlar boyu insan, diğer insanlarla etkileşim halinde evrimleşmiştir; dolayısıyla cinsler, tarih boyunca birlikte geçirilmiş uzun yaşantıların ürünüdürler. Hem dişil hem eril özellikler taşırlar.

Estes'in önerdiği *vahşi kadın feminizmine* dair öğretisi ve yöntemleri, hikâye okuyuculuğu/anlatıcılığının performatif doğasıyla birleştirdiğimizde, öznel gerçekliğin keşfi ve dışavurumuna yönelik inanılmaz ölçüde verimli bir alana giriyoruz. Bir psikanalistin bilimsel birikimiyle yorumladığı folklorik miras, Jungcu deyimle insanlığın birleştiği ortak bilinçaltı, okuyuculuğu/anlatıcılığın performatif doğasıyla yorumlandığında, ruh üzerinde ani bir dönüşüm yaratıyor. Biz, masalları bazen düz okuma şeklinde bazen de daha teatral bir

anlatım biçiminde aktarıyoruz. İkinci durumda, anlatıcının teatral becerisiyle yorumladığı masal, özneyle özne arasında daha da direkt, derinden ve dolaysız bir bağ yaratıyor. Kadınlar, kitabı birlikte okuduğumuzda tek başlarına okuduklarından çok farklı anlamlar çıkardıklarını söylüyorlar. Bu, masal anlatıcılığı/okuyuculuğunun şaşırtıcı birlik ve paylaşım gücü sayesinde oluyor. Sesler, sözler, anlamlar karşılaşır, çoğalır ve dönüşür. Kendimizi bulurken birbirimizle buluyoruz. Yüzlerden bastırılmaz bir coşku, canlılık ve yaşam enerjisi dışı vuruluyor. Dr. Estes'in şu sözleri o anlarda tam olarak kavranabiliyor:

Vahşi kadının nehri bizi besleyip büyüterek kendisine benzeyen varlıklara, yani hayat vericilere dönüştürür. Biz yarattıkça bu vahşi ve gizemli varlık da, karşılığında bizi yaratır ve içimizi sevgiyle doldurur. Yarıklar güneş ve su tarafından nasıl uyanıyorlarsa, biz de öyle uyanırız. Öylesine hayat enerjisiyle dolu oluruz ki, biz de hayat veririz; patlarız, çiçekleniriz, bölünüp çoğalırız, dölleneniz, kuluçkaya yatarız, duyguları aktarırsınız, yayarız (Estes, 1996).

Şiddet ve ölümün her yanımızı sardığı bu zamanda, bundan daha kuvvetli bir direniş biçimi düşünemiyorum. *Eğer yaparsan gelirler*; *Düşler Tarlası* filmindeki ölmüş oyuncuların ruhları için bir beyzbol sahası inşa eden çiftçinin dediği gibi ve gerçekten de geliyorlar. Bu yazıyı yazdığım sırada, bir yandan sıradaki okuma gecesine gelmek istediğini bildirenlerin yağmur gibi yağın mesajlarını kabul ediyorum. Aynı günlerde dünyada kadınların liderliğinde bir yığın insan hareketi baş gösteriyor. Amerika'nın tüm eyaletlerindeki 408 farklı noktada aynı anda harekete geçen devasa bir kadın yürüyüşü gerçekleşiyor. Dünyanın çeşitli ülkelerinde toplamda 4.8 milyon insanın bu yürüyüşe oldukları yerde katıldıkları söyleniyor. Kendini kadınların ruhunu şifalandırmaya adanmış Hintli bir bilge kadın olan arkadaşım Sukhvinder Sircar, Kalküta Edebiyat Festivali'nde konuşmasını dinlediği yazar Anita Desai'nin 'Karakterlerimin sesini bulmadan önce, kendi sesimi bulmam gerekti' dediğini bana anlatıyor. Şu anda, etrafımda kendini sesini bulmaya aç tek bir kadın bile göremiyorum. Bu yüzden bugün, önceki günlerden farklı. Tam da bugünlerde, bir aktivist, insan hakları avukatı ve yönetmen olan Valarie Kaur, 'içinden geçmekte olduğumuz karanlık, mezarın değil de rahmin karanlığıysa ve şimdi bir yeniden doğuşa doğru gidiyorsa?' diye soruyor.

Kaynakça

Clarissa Pinkola Estés (1996). *Women Who Run With the Wolves: Myths and Stories of the Wild Woman Archetype* (Kurtlarla Koşan Kadınlar: Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler). New York: Ballantine Books.

Nazlı Gürlek

Bağımsız Küratör ve Yazar
İstanbul-Türkiye
nazligurlek@gmail.com